

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 85 0 Rs 074356 19 Rev
Banjaluka, 04.03.2020. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Tanje Bundalo kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice R.A., kći R. iz J., opština T., koju zastupa punomoćnik J.S., advokat iz D., protiv tužene RS, Ministarstvo ... RS, Banja Luka, PU D., koju zastupa zastupnik po zakonu Pravobranilaštvo Republike Srpske, sjedište zamjenika u Doboju, radi utvrđenja, naknade štete, poništenja javnog konkursa i isplate razlike plata, odlučujući o reviziji tužene protiv presude Okružnog suda u Doboju broj 85 0 Rs 074356 19 Rsž od 26.09.2019. godine, na sjednici održanoj dana 04.03.2020. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se usvaja, obje nižestepene presude se preinačavaju tako što se tužbeni zahtjev tužiteljice odbija u cjelosti.

Obavezuje se tužiteljica da tuženoj na ime troškova parničnog postupka plati iznos od 1.625,00 KM.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Doboju broj: 85 0 Rs 074356 18 Rs od 05.07.2019. godine, (stavom prvim izreke) utvrđeno je da je tužena kao poslodavac kontinuiranim uznemiravanjem tužiteljice stvarala neprijateljsko radno okruženje, degradirajući, ponižavajući i stvarajući uvredljiv ambijent, na način da je tužiteljicu dana 29.05.2015. godine rješenjem broj: 06/2-127.1-6706/15 rasporedila sa dotadašnjeg radnog mjesta stručnog saradnika za poslove putnih isprava za koje je predviđena viša stručna sprema na radno mjesto „stručni saradnik za poslove prebivališta, boravišta, ličnih karata i JMB“ te usmeno naložila doškolovanje i sticanje visoke stručne spreme, iako je tužiteljica imala pravosnažnu odluku Osnovnog suda u Tesliću broj: R-25/97 od 25.06.1997. godine kojom joj je utvrđena viša stručna sprema, koju je tužena posjedovala i posjeduje u dosijeu tužiteljice, pa je tužiteljica iskazala svoje moralno uvjerenje i stav da je prema njoj tužena postupala sa diskriminacijom jer je i dalje nastavila da obavlja poslove koji odgovaraju višoj stručnoj spremi na radnom mjestu stručni saradnik za putne isprave, sa naknadom koja je isplaćivana u visini primanja radnika sa srednjom stručnom spremom sve tako do 01.01.2017. godine, da bi i nakon doškolovanja i sticanja diplome sa visokom stručnom spremom dana 22.11.2017. godine i nakon više zahtjeva tužiteljice za njeno raspoređivanje na upražnjeno radno mjesto na poslove i zadatke stručnog saradnika za poslove putnih isprava nije udovoljeno, već je

na navedeno radno mjesto dana 27.12.2017. godine rješenjem broj: 08/4-120-421/16 i dana 29.03.2018. godine rješenjem broj: 08/4-120-421/16 produžen radni odnos na određeno vrijeme B.V., te je svim tim tužena povrijedila pravo na jednako postupanje i propustila da tužiteljicu rasporedi na navedeno radno mjesto koje odgovara njenoj stručnoj spremi te je donijela odluku broj: C/M-120.1-11/18 od 23.02.2018. godine po kojoj je postupila Agencija za državnu upravu Republike Srpske te objavila Javni konkurs, a B.V. primljena u radni odnos na neodređeno vrijeme rješenjem tužene broj: 08/4-127.1-1225/18 od 01.06.2018. godine, pa je radi takvog postupanja obavezana tužena da tužiteljici nadoknadi nematerijalnu štetu na ime pretrpljenih duševnih patnji u iznosu od 2.500,00 KM, u roku od 30 dana od dana donošenja presude.

Stavom drugim izreke prvostepene presude, tužiteljica je odbijena sa tužbenim zahtjevom za naknadu nematerijalne štete preko dosuđenog iznosa.

Stavom trećim izreke prvostepene presude, poništen je javni konkurs za upražnjena radna mjesta Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, PU D. broj: C/M-120.1-11/18 od 23.02.2018. godine objavljen na sajtu ADU RS dana 07.03.2018. godine, kao i rješenje tužene broj: 08/4-127.1-1225/18 od 01.06.2018. godine o prijemu u radni odnos B.V., te je obavezana tužena da tužiteljicu rasporedi na upražnjeno radno mjesto stručnog saradnika za poslove putnih isprava, Odsjek za upravno pravne poslove PS T., kao i da joj počev od 21.02.2018. godine isplati na ime razlike plata i to: za februar 2018. godine iznos od 67,20 KM, za mart 2018. godine iznos od 224,00 KM, za april 2018. godine iznos od 225,00 KM, za maj 2018. godine iznos od 225,00 KM, za jun 2018. godine iznos od 225,00 KM, za jul 2018. godine iznos od 225,00 KM, za avgust 2018. godine iznos od 236,62 KM, za septembar 2018. godine iznos od 247,50 KM, za oktobar 2018. godine iznos od 247,50 KM, za novembar 2018. godine iznos od 226,64 KM, za decembar 2018. godine iznos od 247,50 KM, za januar 2019. godine iznos od 247,50 KM, za februar 2019. godine iznos od 265,55 KM, za mart 2019. godine iznos od 247,50 KM, za april 2019. godine iznos od 217,44 KM, sa zakonskom zateznom kamatom na navedene iznose počev od dana donošenja presude tj. 05.07.2019. godine, pa do isplate, te da joj na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 2.200,00 KM, sve u roku od 30 dana od dana donošenja presude.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Doboju broj 85 0 Rs 074356 19 Rsž od 26.9.2019. godine žalba tužene je odbijena i potvrđena presuda Osnovnog suda u Doboju broj: 85 0 Rs 074356 18 Rs od 05.07.2019. godine.

Odbijen je zahtjev tužene da joj tužiteljica plati iznos od 375,00 KM na ime troškova za sastav žalbe.

Odbijen je zahtjev tužiteljice da joj tužena plati iznos od 375,00 KM na ime troškova za sastav odgovora na žalbu.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužena iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji i pobijana presuda preinači.

U odgovoru na reviziju tužiteljica predlaže da se revizija odbaci, odnosno odbije.

Revizija je osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je tužbeni zahtjev tužiteljice kojim traži da sud presudom utvrdi da je tužena kao poslodavac kontinuiranim uznemiravanjem tužiteljice stvarala neprijateljsko radno okruženje, degradirajući, ponižavajući i stvarajući uvredljiv ambijent, na način kako je to bliže navedeno u stavu prvom izreke prvostepene presude, pa radi takvog postupanja tužene i zaštite od diskriminacije traži da se obaveže tuženi da tužiteljici nadoknadi nematerijalnu štetu na ime pretrpljenih duševnih patnji u iznosu od 3.000,00 KM, te da se poništi javni konkurs za upražnjeno radno mjesto od 23.02.2018. godine, kao rješenje tužene o prijemu u radni odnos B.V. po tom konkursu, da se obaveže tužena da tužiteljicu rasporedi na radno mjesto stručnog saradnika za poslove putnih isprava, kao i da joj isplati razliku plata sa zakonskom zateznom kamatom i da tužiteljici naknadi troškove postupka.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da je tužiteljica kod tužene zasnovala radni odnos 1983. godine; da je prema uvjerenju MUP RS, PU D. od 12.03.2018. godine na poslovima i zadacima putnih isprava sa predviđenom VŠS tužiteljica radila u periodu od 01.05.1998. godine do 31.10.2001. godine i od 16.12.2002. godine do 14.05.2015. godine, na kojim poslovima ima ukupno 15 godina i 11 mjeseci efektivnog rada; da iz rješenja Osnovnog suda u Tesliću broj: R-25/97 od 25.06.1997. godine proizilazi da je u Sarajevu završila Višu upravnu školu školske 1989/90 godine; da i pored toga tužena izdaje rješenja tužiteljici 27.11.2006. godine, 28.02.2007. godine, 20.06.2008. godine, 29.07.2014. godine, 23.02.2012. godine i 01.11.2013. godine, kojim rješenjima tužiteljicu, kao radnika sa završenom srednjom stručnom spremom, privremeno raspoređuje na poslove i zadatke stručni saradnik za putne isprave u PS T. do konačnog rješavanja radno-pravnog statusa, odnosno do okončanja postupka revizije; da je rješenjem tužene broj: 06/2-127.1-6706/15 od 29.05.2015. godine tužiteljica sa 15.05.2015. godine raspoređena na radno mjesto stručni saradnik za poslove prebivališta, boravišta, ličnih karata i JMB, za čije je obavljanje predviđena SSS, ali da je tužiteljica i nakon donošenja rješenja tužene od 29.05.2015. godine o rasporedu na radno mjesto sa srednjom stručnom spremom nastavila da obavlja poslove na radnom mjestu za koje je predviđena viša stručna sprema tj. stručni saradnik za poslove putnih isprava sve do 01.01.2017. godine, a da platu prima po koeficijentu srednje stručne spreme; da je rješenjem tužene od 01.01.2017. godine na određeno vrijeme na poslove putnih isprava u PS T. primljena B.V., a tužiteljica premještena na poslove ličnih karata, gdje po njenim navodima, nema ni stola, ni stolice i gdje su po sistematizaciji već zaposlene dvije radnice; da po navodima tužiteljice ona nema mjesto u šalter sali, već bude u prostoriji koja se vodi kao arhiva, a sa radnicama zaposlenim na istim poslovima je postigla dogovor tako da ona svaki treći dan sjedi u šalter sali; da je B.V. kod tužene na osnovu ugovora od 29.04.2010. godine obavljala volonterski rad od 04.05.2010. godine do 03.05.2011. godine, da ima završenu Visoku školu unutrašnjih poslova i stručni naziv diplomirani pravnik unutrašnjih poslova, te da prema nalazu, ocjeni i mišljenju Zavoda za medicinu rada i sporta RS B.V. nije zdravstveno sposobna za prijem na poslove policajca, ali jeste sposobna za obavljanje kancelarijskih poslova u okviru struke; da je nakon isteka šest mjeseci radnici B.V. rješenjima tužene više puta produžen radni odnos na određeno vrijeme iz razloga privremeno povećanog obima posla, pa i nakon što je 20. i 24. novembra 2017. godine tužiteljica dostavila tuženoj uvjerenje o stečenoj visokoj stručnoj spremi i tražila raspored na ranije radno mjesto stručni saradnik za poslove putnih isprava, koje je bilo upražnjeno; da je 16.11.2017. godine stekla akademsko zvanje diplomirani pravnik; da je Agencija za državnu upravu RS raspisala javni konkurs, imenovala Konkursnu komisiju za sprovođenje postupka izbora državnih službenika, koja je provela konkursnu proceduru kojom prilikom je prijava tužiteljice odbačena kao nepotpuna iz razloga što nije dostavila dokaz o položenom stručnom ispitu, kao i odbijena njena žalba na odluku o odbačanju prijave, te je za

predmetno radno mjesto rješenjem od 01.06.2018. godine primljena u radni odnos na neodređeno vrijeme B.V. i raspoređena na radno mjesto stručni saradnik za poslove putnih isprava u PS T.; da iz radne anamneze izrađene u JZU DZ „Dr. M.Š.“ T., Odjeljenje za ... od 29.08.2018. godine, proizlazi da su kod tužiteljice dijagnostikovane brojne bolesti od kojih se kontinuirano liječi kod psihijatra i neurologa, koje su u uzročno-posljedičnoj vezi sa izloženošću i reakcijom na psihosocijalne stresore radnog mjesta u trajanju dužem od pet godina; da iz nalaza vještaka neuropsihijatra dr. V.K. proizilazi da je tužiteljica liječena zbog neurotskih smetnji i depresije i da se te smetnje vezuju sa problemima na radnom mjestu te nezadovoljstvom tužiteljice.

Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je našao da je tužiteljica prvi put na radno mjesto za koje je predviđena viša stručna sprema raspoređena 1998. godine i da je tužiteljica prema rješenju Osnovnog suda u Tesliću broj: R-25/97 od 25.06.1997. godine u to vrijeme tu školsku spremu i imala, da je tužiteljica i nakon donošenja rješenja tužene od 29.05.2015. godine o rasporedu na radno mjesto sa srednjom stručnom spremom nastavila da obavlja poslove na radnom mjestu za koje je predviđena viša stručna sprema tj. stručni saradnik za poslove putnih isprava sve do 01.01.2017. godine, a da platu prima po koeficijentu srednje stručne sprema koje navode tužiteljice je potvrdio u svom iskazu i saslušani svjedok G.P., rukovodilac Odsjeka za upravno pravne poslove, PS T. navodeći da mu je poznato da je jedno vrijeme tužiteljica obavljala poslove putnih isprava, a formalno rješenjem bila raspoređena na radno mjesto izdavanja ličnih karata, prebivališta, boravišta i JMB, slijedom čega je zaključio da je ovakav odnos tužene kao poslodavca prema tužiteljici, koja kod tužene ima 35 godina radnog staža diskriminatorski, tj. da predstavlja degradiranje i ponižavanje dugogodišnjeg radnika u odnosu na druge radnike, a posebno ako se ima u vidu da je tužiteljica, nakon što su joj izdavana privremena rješenja i što joj je lično usmeno rukovodilac G.P. rekao da mora izvršiti doškolovanje, iako je imala sudsko rješenje kojim joj je utvrđeno postojanje potrebne stručne sprema za poslove putnih isprava, upisala fakultet i 16.11.2017. godine stekla akademsko zvanje diplomirani pravnik.

Pored toga, prvostepeni sud nalazi da je postupanje tužene kada je nakon premještaja tužiteljice sa radnog mjesta stručni saradnik za poslove putnih isprava na radno mjesto stručni saradnik za poslove prebivališta, boravišta, ličnih karata i JMB, bez javnog konkursa, rješenjem od 22.12.2017. godine na radno mjesto tužiteljice, primila u radni odnos na određeno vrijeme B.V., navodeći da se radi o upražnjenom radnom mjestu, dovelo do degradacije radnih uslova i profesionalnog statusa tužiteljice, što je kod nje izazvalo jake psihičke probleme u vidu stresa, što proizilazi iz medicinske dokumentacije, posebno radne anamneze prema kojoj su kod tužiteljice dijagnostikovane brojne bolesti od kojih se kontinuirano liječi kod psihijatra i neurologa, koje su u uzročno-posljedičnoj vezi sa izloženošću i reakcijom na psihosocijalne stresore radnog mjesta u trajanju dužem od pet godina, što je potvrđeno i vještačenjem po vještaku neuropsihijatru dr. V.K., da je tužiteljica liječena zbog neurotskih smetnji da tužiteljica ima psihičko opterećenje jer nije realizovana njena stvarna želja i premještaj sa radnog mjesta što remeti njenu psihičku stabilnost i izaziva duševnu bol.

Imajući u vidu navedeno prvostepeni sud utvrđuje da su se u radnjama tužene kao poslodavca tužiteljice ostvarila obilježja radnji diskriminacije iz odredbi člana 2. stav 1. i odredbi člana 4. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 59/09 i 66/16, dalje: ZZD), zbog čega je utvrdio da je povrijeđeno pravo tužiteljice na jednako postupanje, te cijeneći da je usljed radnji tužene tužiteljica pretrpjela jaku duševnu patnju, da se liječi zbog depresije od 2013. godine, da ta duševna bol traje duže vrijeme, primjenom odredbe

člana 12. stav 1. tačka c. ZZD, a u vezi sa odredbom člana 200. stav 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 7/93, 3/96, 39/02, 74/04) dosudio istoj na ime naknade pretrpljene nematerijalne štete iznos od 2.500,00 KM, imajući u vidu da su kod tužiteljice duševni bolovi jakog intenziteta trajali više godina, dok je sa zahtjevom za naknadu nematerijalne štete, preko dosuđenog iznosa, tužiteljica odbijena.

Nadalje, prvostepeni sud nalazi da je osnovan i dio tužbenog zahtjeva kojim tužiteljica traži da se poništi javni konkurs za upražnjena radna mjesta, te rješenje o prijemu radnice B.V. u radni odnos na neodređeno vrijeme po tom konkursu i rasporedi tužiteljica na upražnjeno radno mjesto stručni saradnik za poslove putnih ispravaja i isplati joj razliku plata za period unazad 6 mjeseci do podnošenja tužbe, pa do dana sačinjavanja obračuna tj. za period od februara 2018. godine zaključno sa aprilom 2019. godine, jer tužena kontinuirano ide za tim da se tužiteljica sa radnog mjesta stručni saradnik za poslove putnih isprava rasporedi na drugo radno mjesto, kako bi se isto oslobodilo za drugu osobu.

Pri tome prvostepeni sud nije prihvatio osnovanim tvrdnje tužene da je odluke o rasporedu tužiteljice donijela zbog novog Pravilnika o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, kojim je za to radno mjesto predviđena viša stručna sprema, jer tužena i pored toga što tužiteljica posjeduje višu stručnu spremu i radi na poslovima te stručne spreme od 1998. godine, rješenjem iz maja 2015. godine raspoređuje tužiteljicu na radno mjesto stručni saradnik za poslove prebivališta, boravišta, ličnih karata i JMB, za koje je predviđena srednja stručna sprema, a tužiteljicu i dalje ostavlja da faktički radi na poslovima stručni saradnik za putne isprave za koje je predviđena viša stručna sprema, čije poništenje doduše tužiteljica nije tražila jer joj je obećavano da će po završetku fakulteta biti raspoređena na radno mjesto više stručne spreme, što se nije desilo ni kada je tužiteljica završila fakultet i obratila se tuženoj kao poslodavcu da je rasporedi na radno mjesto koje je bilo upražnjeno i na kome je ona punih 15 godina i 11 mjeseci obavljala poslove, jer je tužena donijela nezakonitu odluku o popuni upražnjenih radnih mjesta protivno odredbi člana 41. Zakona o državnim službenicima („Službeni glasnik RS“ broj 118/08, 117/11, 37/12 i 57/16, dalje: ZDS) i umjesto da popunjavanje upražnjenih radnih mjesta državnih službenika izvrši iz reda zaposlenih internim oglašavanjem i raspoređivanjem, raspisala javni konkurs za izbor državnih službenika, kojom prilikom je prijava tužiteljice odbačena kao nepotpuna, kao i njena žalba na odluku o odbačaju prijave, te je za predmetno radno mjesto rješenjem od 01.06.2018. godine B.V. primljena u radni odnos na neodređeno vrijeme i raspoređena na radno mjesto stručni saradnik za poslove putnih isprava u PS T.

Polazeći od toga da tužiteljica posjeduje uvjerenje o položenom stručnom ispitu za VŠS, da je isto dostavila i uz žalbu na odluku kojom je njena prijava odbačena kao nepotpuna, da je upisala i završila fakultet, prvostepeni sud nalazi da je malo vjerovatno da uvjerenje o položenom stručnom ispitu za VŠS, tužiteljica nije dostavila i da opravdano sumnja da se isto slučajno ili namjerno zagubilo, posebno ako se ima u vidu da je 01.01.2017. godine na njeno radno mjesto primljena radnica B.V. na određeno vrijeme zbog privremeno povećanog obima posla, iako se prema statističkim podacima tužene od 09.04.2019. godine o broju primljenih zahtjeva za izdavanje putnih isprava i izdavanju putnih isprava u PS T., može zaključiti upravo suprotno - da je smanjen obim posla jer je 2016. godine zaprimljeno 8063 zahtjeva, a izdato 8207 putnih isprava, 2017. godine je zaprimljeno 6207 zahtjeva, a izdato 6422 putne isprave, te 2018. godine zaprimljeno je 4535 zahtjeva, a izdato 4563 putne isprave, te da sve navedeno upućuje na zaključak da su tačni

navodi tužiteljice da su sve navedene radnje tužene usmjerene da se nezakonito na njeno radno mjesto primi druga radnica, a da se njoj iz procesnih razloga onemogućiti da učestvuje u konkursnoj proceduri.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenično utvrđenje i pravne zaključke prvostepenog suda, te je žalbu tužene odbio i prvostepenu presudu potvrdio temeljem odredbe člana 226. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP).

Obrazložio je da je prvostepeni sud pravilno utvrdio da je shodno odredbi člana 15. ZZD, tužiteljica učinila vjerovatnim tvrdnje da je došlo do diskriminacije, da ju je tužena degradirala i stavila u nepovoljniji položaj u oblasti rada, u pravu na jednaku naknadu za rad, u pravu na zadovoljavajuće i normalne uslove rada, a da tužena nije dokazala da tužiteljica nije imala stručnu spremu za poslove koje je kod tuženog obavljala 15 godina i 11 mjeseci, niti da je to bio objektivan razlog da se tužiteljica rasporedi na druge poslove ispod kvalifikacije koju posjeduje, jer je navedeno preduzimala iz razloga kako bi dotadašnje radno mjesto tužiteljice bilo slobodno i kako bi se na isto rasporedilo drugo lice, odnosno kako bi se na isto radno mjesto kao upražnjeno izvršio prijem drugog državnog službenika, što je i izvršeno prijemom prvo na određeno vrijeme B.V., sa kojom je kasnije tužena zasnovala i radni odnos na neodređeno vrijeme.

Odluke nižestepenih sudova nisu pravilne.

Pravo na dostojanstven rad je pravo svakog radno angažovanog lica, komplementarno obavezi poslodavca da stvori bezbjedne i zdrave uslove rada, odnosno povoljnu radnu sredinu. Na dostojanstvo zaposlenog negativno mogu uticati različita ponašanja, među kojima se posebno ističe diskriminacija, u okviru koje se nalaze različita ponašanja kao što su uznemiravanje i mobing. Zajedničke karakteristike uznemiravanja i mobinga su povreda prava jednakosti i ugrožavanje života i zdravlja. Bez obzira na pojmovne razlike i kod mobinga i kod uznemiravanja, prisutno je u osnovi nedopušteno i neopravdano različito postupanje u odnosu na pojedinca čije pravo se vrijeđa.

Diskriminacijom se smatra svako različito postupanje uključujući i svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti utemeljeno na stvarnim ili pretpostavljenim osnovama prema bilo kom licu... kao i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kom licu onemogućiti ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi prava i sloboda u svim oblastima života (člana 2. i 4. ZZD).

Kao jedan od ostalih oblika diskriminacije definisano je u članu 4. stav 1. ZZD i uznemiravanje, koje se smatra diskriminacijom u svakoj situaciji u kojoj ponašanje vezano uz jedan od navedenih osnova iz člana 2. ovog zakona ima za svrhu ili čiji je efekat povreda dostojanstva lica i stvaranje zastrašujućeg, neprijateljskog, degradirajućeg, ponižavajućeg ili uvredljivog ambijenta, te mobing (član 4. stav 3.) kao oblik nefizičkog uznemiravanja na radnom mjestu koji podrazumjeva ponavljanje radnji koje imaju ponižavajući efekat na žrtvu čija je svrha ili posljedica degradacija radnih uslova ili profesionalnog statusa zaposlenog.

Lice ili grupa lica koja su izložena bilo kojem obliku diskriminacije prema odredbama ZZD ovlaštena su da podnesu tužbu (član 12.), te da učine vjerovatnim da je došlo do diskriminacije, a teret dokazivanja da do diskriminacije nije došlo leži na suprotnoj strani (član 15. stav 1. ZZD). Bitan segment dokazivanja različitog tretmana, je postojanje osoba ili grupa osoba u sličnim situacijama, jer se samo u takvoj situaciji može upoređivati pristup određenim pravima pokretača postupka i tih osoba ili grupa.

Stoga je za uspjeh u ovoj parnici, shodno odredbi člana 15. ZZD, tužiteljica u obavezi da učini vjerovatnim da je tužena svojim radnjama (raspoređivanja tužiteljice, uslovima rada, prijemom u radni odnos B.V.) učinila sistematsko zlostavljanje, ponižavanje, uznemiravanje i diskriminaciju (mobing) tužiteljice i dovela je u neravnopravan položaj na način propisan odredbama člana 2. u vezi sa članom 4. stav 1. i 4. ZZD, a na tuženoj je da dokaže da nije prekršen princip jednakog postupanja ili zabrane diskriminacije.

Nije sporno da je tužiteljica kod tužene zasnovala radni odnos 1983. godine, kako u tužbi navodi sa SSS III stepen – daktilokorespondent. Tvrdnje tužiteljice o počinjenoj diskriminaciji temelje se na tome da je tužena kao poslodavac načinom raspoređivanja tužiteljice u toku radnog odnosa (2006, 2007, 2008, 2012, 2013, 2014, 2015, 2017. godine), te prijemom u radni odnos prvo na određeno vrijeme, a kasnije i raspisivanjem javnog konkursa i konačno prijemom u radni odnos na neodređeno vrijeme B.V. i njenim raspoređivanjem na radno mjesto stručni saradnik za poslove putnih isprava u PS T. na koje radno mjesto je tužiteljica tvrdila da je trebala biti raspoređena, vršila kontinuirano uznemiravanje tužiteljice i stvarala neprijateljsko radno okruženje, degradirajući i ponižavajući je i stvarajući uvredljiv ambijent.

Tužena se pozivala na to da su odluke o rasporedu tužiteljice donesene u skladu sa Pravilnikom o sistematizaciji radnih mjesta, kao i odluke o visini plate, te o provođenju konkursa i prijemu u radni odnos B.V., uz mogućnost tužiteljice za zaštitu prava po tom osnovu, koju nije koristila u skladu sa zakonom, pa smatra da u ovim radnjama tužene nije bilo moguće utvrditi oblike diskriminacije odnosno mobinga, jer je tužena postupala u granicama zakonskih ovlašćenja, iz čega proizilazi da tužiteljica nije tretirana drugačije u odnosu na druge radnike tužene i da je raspoređivanje na drugo radno mjesto nije učinjeno iz nedozvoljenih motiva i zloupotrebom prava tužene, koji su mogli dovesti do diskriminacije.

Radnik u toku trajanja radnog odnosa može tražiti zaštitu prava iz radnog odnosa tako što će u rokovima koji su predviđeni propisima o radnim odnosima podnijeti tužbu i tražiti poništenje odluka poslodavca kojima smatra da se krše njegova prava. Spor po tužbi kojom se pobija odluka o određenom pravu je spor o zakonitosti. U svakom sporu o zakonitosti odluke ne odlučuje se o samom pravu, nego o tome da li je odluka donosioca u skladu sa propisima ili ne, ispituje se njena formalna i materijalna zakonitost, od čega zavisi da li će sud takvu odluku poništiti. Međutim, tom prilikom sud ne može odlučiti o onome na šta se ta odluka odnosi, jer se sud u sporu o zakonitosti ne može upuštati u cjelishodnost odluke obzirom da to spada u suverena ovlaštenja njenog donosioca. Tako sud u sporu o zakonitosti odluke može npr. poništiti odluku o zasnivanju radnog odnosa, ali ne može naložiti poslodavcu da primi u radni odnos određenog radnika, može poništiti odluku o rasporedu radnika, ali ne može radnika rasporediti na određeno radno mjesto, može poništiti odluku o izrečenju disciplinskoj mjeri, ali je ne može izreći ili zamijeniti drugom i slično.

Kako je tužiteljica kod tužene zasnovala radni odnos 1983. godine sa SSS III stepen, činjenica da je kako tvrdi stekla VŠS a kasnije u toku radnog odnosa i zvanje diplomiranog pravnika, nije obavezivala tuženu da baš tužiteljicu mora rasporediti na određene poslove te stručne spreme, jer je pitanje mogućnosti rasporeda stvar procjene poslodavca, koji ne smije prekršiti princip da radnika rasporedi na poslove niže stručne spreme od one sa kojom je radnik zasnovao radni odnos na određenim poslovima. Ukoliko radnik smatra da raspored nije izvršen u skladu sa zakonom, može voditi postupak za zaštitu prava iz radnog odnosa i tražiti poništenje rješenja o rasporedu.

Tužiteljica u vrijeme kada je raspoređivana na određena radna mjesta nije pobijala rješenja tužene o njenom rasporedu, odnosno nije vodila spor o zakonitosti istih, pa su ta rješenja postala konačna i pravosnažna, zbog čega sadrže neoborivu pretpostavku o njihovoj zakonitosti. Stoga se u ovom parničnom postupku nije mogla utvrđivati zakonitost ranijih raspoređivanja tužiteljice, niti je zakonitost raspoređivanja mogla biti predmet utvrđivanja kao prethodnog pitanja u ovoj parnici, od koga bi zavisila odluka o tužbenom zahtjevu, kako su pogrešno zaključili nižestepeni sudovi, koji su se neosnovano upuštali u ocjenu da li je tužiteljica ispunjavala uslove da je tužena u određenom periodu rasporedi na određeno radno mjesto.

Isto tako, o zakonitosti raspisivanja konkursa i zasnivanja radnog odnosa B.V., moglo se odlučivati samo po tužbi koja se mogla podnijeti pod uslovima i u rokovima propisanim ZDS, od strane lica koje je učesnik konkursa, u kom postupku bi bilo nužno učešće i lica koje je po konkursu izabrano, jer se dira i u njegova prava.

Kako je prijava tužiteljice u postupku po raspisanom konkursu odbačena kao nepotpuna, te odlukom Odbora za žalbe broj 120-166/18 od 30.04.2018. godine njena žalba odbijena, a nije sporno da tužiteljica takvu odluku nije pobijala što sama navodi u iskazu datom 08.05.2019. godine, u ovoj parnici se ne može raspravljati o zakonitosti takve odluke, pa ni kao o prethodnom pitanju za odluku o tužbenom zahtjevu.

Iz tog razloga osnovano se revizijom tužene ukazuje da tužiteljica nije aktivno legitimisana da traži poništenje konkursa, čiji učesnik nije ni bila, pa ni da traži da se poništi odluka o prijemu kandidata B.V., kao ni da traži da se obaveže tužena da tužiteljicu rasporedi na radno mjesto stručni saradnik za poslove putnih isprava i da joj isplati razliku plata.

Iz svih navedenih razloga, po ocjeni ovog suda, u situaciji kada ne postoji pravosnažna odluka suda ili drugog nadležnog organa kojom je utvrđeno da nisu zakoniti raspored tužiteljice po rješenjima na koja se poziva, koja po tvrdnjama tužiteljice predstavljaju radnje diskriminacije, te o provedenom konkursu i o prijemu u radni odnos B.V., tužiteljica nije učinila vjerovatnim da je tužena svojim radnjama učinila diskriminaciju i dovela je u neravnopravan položaj na način propisan odredbama člana 4. ZZD, odnosno da je prema tužiteljici učinjena diskriminacija na način kako se u tužbi tvrdi, a tužena je dokazala da nije prekršen princip jednakog postupanja, iz čega proizilazi da tužiteljica nije tretirana drugačije u odnosu na druge radnike tužene i da je raspoređivanje na drugo radno mjesto nije učinjeno iz nedozvoljenih motiva i zloupotrebom prava tužene, koji bi mogli dovesti do diskriminacije, slijedom čega je pravilno bilo odbiti tužbeni zahtjev tužiteljice u cjelosti.

Slijedom navedenog odlučeno je kao u izreci na osnovu odredbe člana 250. stav 1. ZPP.

Kako su odluke nižestepenihi sudova preinačene, to je ovaj sud odlučio o troškovima cijelog postupka na osnovu odredbe člana 397. stav 2. ZPP, a u vezi sa članom 386. stav 1. i članom 387. ZPP. Obavezana je tužiteljica da tuženoj, koja je uspjela sa revizijom, naknadi na ime troškova cijelog postupka iznos od 1.625,00 KM, od čega na ime troškova prvostepenog postupka iznos od 1.250,00 KM (na ime sastava odgovora na tužbu i pristupa na četiri održana ročišta sa paušalom), na ime troškova žalbenog postupka iznos od 375,00 KM (prema postavljenom zahtjevu: za sastav žalbe 300,00 KM uvećano za paušal 75,00 KM) shodno tarifnim brojevima 2. i 12. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata ("Službeni glasnik RS" broj 68/05). Troškovi revizionog postupka tuženoj nisu dosuđeni jer u reviziji nije stavljen zahtjev za njihovu naknadu.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić